

Zasady gwarantowania depozytów w systemie słowackim

Zgodnie z Komunikatem prasowym z posiedzenia Komisji Nadzoru Bankowego w dniu 4 lipca 2007 r., o rozpoczęciu prowadzenia działalności poprzez oddział na terytorium Republiki Słowacji zawiadomił BRE Bank S.A. z siedzibą w Warszawie. Prowadzenie takiej działalności przez bank krajowy może oznaczać konieczność podjęcia bliższej współpracy ze słowackim systemem gwarantowania depozytów, w szczególności ze względu na fakt wystąpienia BRE Banku S.A. o dopełnienie gwarancji w systemie słowackim.

I. Informacje ogólne o systemie

Fundusz Ochrony Depozytów (*Fond Ochrany Vkladov*) został utworzony na podstawie ustawy nr 118 z 20 marca 1996 r. o ochronie depozytów zgromadzonych w bankach i zmianie innych ustaw z późniejszymi zmianami (*Zákon o Ochrane Vkladov a o Zmene a Doplnení Niektorých Zákonov*), zwanej dalej Ustawą. Słowacka instytucja gwarancyjna nie jest funduszem państwowym w rozumieniu odrębnych przepisów i nie jest finansowana z budżetu państwa.

Organami Funduszu są:

- Zarząd – w skład którego wchodzi 7 członków, z czego 3 reprezentuje banki, a po 2 członków powoływanych jest przez Prezesa Narodowego Banku Słowacji oraz Ministra Finansów. Do obowiązków Zarządu należy m.in. zatwierdzanie statutu, budżetu, sprawozdań finansowych, raportu rocznego, wydawanie decyzji dotyczących wysokości opłat, wydawanie decyzji o rozpoczęciu wypłat dla deponentów;
- Zarząd Wykonawczy - w skład którego wchodzi 3 członków powoływanych przez Zarząd Funduszu, odpowiadający za codzienne działania Funduszu.
- Rada Nadzorcza – skład której jest analogiczny do składu Zarządu Funduszu, tj. 7 członków, z czego 3 reprezentuje banki, a po 2 członków powoływanych jest przez Prezesa Narodowego Banku Słowacji oraz Ministra Finansów. Głównym zadaniem

Rady Nadzorczej jest nadzór nad działalnością i efektywnością Funduszu, Zarządu Funduszu oraz Zarządu Wykonawczego. Rada Nadzorcza przedkłada Zarządowi oraz Prezesowi Narodowego Banku Słowacji sprawozdania kwartalne. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości powiadamia o nich Zarząd oraz Prezesa banku centralnego w terminie 3 dni od ich stwierdzenia.

Kadencja wszystkich organów trwa 4 lata.

Fundusz podlega nadzorowi Narodowego Banku Słowacji w zakresie zgodności z Ustawą. Prezes banku centralnego, w ramach nadzoru, w przypadku stwierdzenia, że zadania Funduszu są wykonywane z naruszeniem prawa, może zażądać usunięcia nieprawidłowości w wyznaczonym terminie lub dymisji członka władz Funduszu odpowiedzialnego za powstanie tej nieprawidłowości.

Instytucjami członkowskimi są banki oraz towarzystwa budowlane działające na podstawie licencji wydanej przez Narodowy Bank Słowacji. Obowiązek przynależności do Funduszu powstaje w dniu przyjęcia przez ww. instytucje pierwszego depozytu, który jest objęty gwarancjami zgodnie z Ustawą. Członkostwo oddziałów instytucji spoza Unii Europejskiej jest obowiązkowe w sytuacji gdy depozyty zgromadzone na terytorium Słowacji nie są objęte ochroną systemu gwarantowania depozytów kraju macierzystego lub jeśli słowacki limit gwarancyjny jest wyższy niż limit obowiązujący dla systemu kraju macierzystego. Wówczas oddział przystępuje do systemu słowackiego w celu pokrycia różnicy w wysokościach limitu gwarancyjnego.

W przypadku oddziałów instytucji kredytowych, które uzyskały licencję w państwach członkowskich UE przynależność do systemu słowackiego jest fakultatywna. Mogą one przystąpić do systemu słowackiego, o ile wysokość lub zakres gwarancji oferowanych przez system słowacki przewyższa gwarancje obowiązujące w systemie ich państwa macierzystego (dopełnienie gwarancji). W tym celu Ustawa nakłada obowiązek podpisania stosownej umowy pomiędzy Funduszem, systemem gwarantowania depozytów kraju macierzystego oraz bankiem, którego oddział chce dopełnić gwarancje w systemie słowackim.

Fundusz może nakładać na instytucje członkowskie 3 rodzaje opłat:

- opłatę wstępną w wysokości 1 mln koron słowackich¹ wnoszoną jednorazowo przez banki w momencie przystąpienia do Funduszu;
- opłatę roczną jednakową dla wszystkich banków, ustalaną na dany rok najpóźniej do 20 grudnia roku poprzedniego. Stawka oscyluje pomiędzy 0,1% a 0,75% depozytów objętych gwarancjami, według średniego stanu z ostatniego kwartału poprzedzającego termin wniesienia opłaty. Płatność dokonywana jest kwartalnie. W latach, w których Fundusz spłaca kredyt zaciągnięty na wypłaty świadczeń gwarancyjnych stawka opłaty rocznej wynosi minimum 0,35% lub po pisemnym zatwierdzeniu przez Narodowy Bank Słowacji 0,2%. W latach, w których Fundusz nie spłaca zaciągniętego kredytu na wypłaty, ale nie został osiągnięty poziom funduszu docelowego w wysokości 1,5% depozytów objętych gwarancjami stawka wynosi 0,2%;
- opłatę specjalną w wysokości od 0,1% do 1% depozytów objętych gwarancjami, według średniego stanu z ostatniego kwartału poprzedzającego termin wniesienia opłaty – mającą na celu uzupełnienie środków finansowych Funduszu, w szczególności przeznaczonych na wypłaty świadczeń gwarancyjnych dla deponentów lub spłatę kredytu zaciągniętego na poczet wypłat świadczeń gwarancyjnych.

II. Prawo upadłościowe

W słowackim systemie prawnym podstawowym aktem regulującym kwestie związane z upadłością podmiotów gospodarczych jest ustawa nr 7/2005 o upadłości i reorganizacji (*Zákon č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii*), która zastąpiła z dniem 1 stycznia 2006 r. ustawę nr 328/1991 o upadłości i postępowaniu ugodowym (*Zákonom č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní*).

Głównym celem obecnie obowiązujących przepisów jest sprawiedliwy podział majątku dłużnika pomiędzy wierzycieli. Postępowanie upadłościowe prowadzone jest przez Ministerstwo Sprawiedliwości. Zgodnie z przepisami wyróżnia się jego 2 fazy:

- rozpoczęcie procesu upadłościowego,

¹ W znowelizowanym tekście Ustawy (art. 6 ust. 1) opublikowanym na stronie internetowej Funduszu nadal wymieniona jest kwota opłaty wstępnej w koronach słowackich, a nie euro, które stało się prawnym środkiem płatniczym na Słowacji z dniem 1 stycznia 2009 r. Przyjmując ustalony kurs przeliczeniowy, tj. 1 EUR = 30,1260 SKK kwota opłaty wstępnej wyniosłaby ok. 33.200 EUR.

- ogłoszenie upadłości wraz, z którym rozpoczyna się faktyczne postępowanie.

Upadłość uznaje się za skutecznie ogłoszoną wraz z opublikowaniem zarządzenia sądu w dzienniku gospodarczym (*Obchodný vestník*). Wierzyciele są zobowiązani zgłosić swoje roszczenia i przedłożyć niezbędną dokumentację syndykowi oraz sądowi w terminie 45 dni od dnia ogłoszenia upadłości.

III. Zakres gwarancji depozytów

Gwarancje obejmują wierzytelności z tytułu depozytów imiennych oraz depozytów notarialnych spełniające wymogi odnośnie identyfikacji wierzyciela określone w Ustawie, tj. w przypadku osób fizycznych: imię, nazwisko, numer osobowy lub datę urodzenia, stały adres zamieszkania; a w przypadku osób prawnych: zarejestrowaną nazwę oraz numer identyfikacyjny wpisu do rejestru handlowego.

Gwarancjami objęte są depozyty wraz z odsetkami naliczonymi do dnia decyzji o niedostępności depozytów, ogłoszonej przez bank centralny lub ogłoszenia upadłości banku przez sąd.

a) Wyłączenia podmiotowe

Zgodnie z art. 3 ust. 3 i 4 spod gwarancji systemu słowackiego wyłączone są depozyty następujących podmiotów:

- banków,
- funduszy inwestycyjnych,
- instytucji pieniądza elektronicznego,
- instytucji pośrednictwa finansowego,
- operatora systemu płatniczego i innych uczestników systemu płatniczego,
- krajowego depozytu papierów wartościowych i innych uczestników systemu płatniczego i rozliczeniowego instrumentów inwestycyjnych,
- giełdy papierów wartościowych,
- giełd towarowych,
- towarzystw funduszy inwestycyjnych,
- firm ubezpieczeniowych i reasekuracyjnych,
- funduszy emerytalnych,

- firm świadczących usługi pocztowe,
- osób prawnych prowadzących loterie pieniężne,
- Słowackiego Banku Eksportowo-Importowego,
- Skarbu Państwa, funduszy państwowych oraz urzędów administracji centralnej,
- władz regionalnych, samorządowych, lokalnych,
- osób prawnych powołanych do życia na mocy ustawy, a niewymienionych powyżej,
- dyrektorów oraz osób zajmujących kierownicze stanowiska w bankach oraz ich krewnych,
- osób posiadających co najmniej 5% praw do kapitału banku lub innej instytucji należącej do tej samej grupy, co bank,
- audytorów banku lub innej instytucji należącej do tej samej grupy, co bank,
- instytucji należących do tej samej grupy kapitałowej, co bank,
- dużych firm nieuprawnionych do sporządzania uproszczonych sprawozdań finansowych.

b) Wyłączenia przedmiotowe

Ponadto wyłączeniu podlegają:

- depozyty, które - zgodnie z wyrokiem sądu – pochodzą z transakcji związanych z praniem pieniędzy,
- depozyty nieimienne,
- fundusze własne banków,
- certyfikaty inwestycyjne,
- papiery wartościowe notowane na giełdzie,
- instrumenty finansowe,
- obligacje, weksle, czeki.

IV. Wysokość gwarancji depozytów

Z dniem 1 listopada 2008 r., na mocy nowelizacji Ustawy dokonanej w odpowiedzi na kryzys na międzynarodowych rynkach finansowych, depozyty objęte gwarancjami systemu słowackiego są gwarantowane w pełnej wysokości. Do 31 października 2008 r. poziom gwarancji wynosił 22,222 tys. EUR i stosowany był 10% udział własny deponenta, co

oznaczało, że maksymalna wypłata z systemu słowackiego wynosiła równowartość 20 tys. EUR. Gwarancje w pełnej wysokości zostały zapisane w prawie na czas nieokreślony.

Przy obliczaniu kwoty świadczenia gwarancyjnego brana jest pod uwagę całości wiarytelności deponenta wobec banku, niezależnie od liczby posiadanych rachunków, waluty i miejsca ich prowadzenia. Ponadto dokonywana jest kompensacja należności deponenta wraz z jego zobowiązaniami wobec banku.

W przypadku rachunku wspólnego każdy ze współposiadaczy traktowany jest jako odrębny deponent. O ile umowa rachunku nie stanowi inaczej, wypłata świadczeń gwarancyjnych następuje w równych kwotach dla każdego ze współposiadaczy rachunku.

V. Procedura wypłat kwot gwarantowanych

W przypadku gdy bank nie jest w stanie wypełnić swoich zobowiązań z tytułu depozytów w ciągu 48 godzin mimo wykorzystania wszystkich możliwych dostępnych funduszy, łącznie z minimum wymaganego kapitału, zawiadamia o tym fakcie Narodowy Bank Słowacji oraz Fundusz najpóźniej następnego dnia roboczego. Jeśli Narodowy Bank Słowacji wyznaczył kuratora banku o ww. okolicznościach zawiadamia kurator.

Następnie w terminie 3 dni od daty otrzymania takiego zawiadomienia lub po powzięciu takich informacji, na podstawie własnego dochodzenia oraz po stwierdzeniu trwałego braku płynności, Narodowy Bank Słowacji ogłasza niedostępność depozytów.

W terminie 5 dni od dnia otrzymania przez Fundusz pisemnego zawiadomienia z Narodowego Banku Słowacji o ogłoszeniu niedostępności depozytów lub decyzji sądu o rozpoczęciu postępowania upadłościowego w odniesieniu do banku lub oddziału banku zagranicznego Fundusz podejmuje decyzję odnośnie terminu, miejsca oraz sposobu realizacji wypłat świadczeń gwarancyjnych. Następnie Fundusz zawiadamia bez zbytej zwłoki o wypłatach świadczeń gwarancyjnych bank lub administratora.

Wypłaty świadczeń gwarancyjnych następują w terminie 3 miesięcy od dnia, w którym depozyty stały się niedostępne. W szczególnych przypadkach powyższy termin może zostać wydłużony na wniosek Funduszu przez Narodowy Bank Słowacji trzykrotnie, każdorazowo maksymalnie o 3 miesiące.

Świadczenie gwarancyjne wypłacane jest w euro bez względu na to, w jakiej walucie nominowane są depozyty. Do obliczeń stosuje się średnie kursy wymiany walut opublikowane przez Europejski Bank Centralny lub Narodowy Bank Słowacji² w dniu rozpoczęcia wypłat świadczeń gwarancyjnych. Kwota należnego świadczenia gwarancyjnego powinna zostać zaokrąglona do pełnych eurocentów. Wypłaty na rzecz deponentów mogą zostać zrealizowane w imieniu Funduszu przez jeden z banków członkowskich, na wcześniej ustalonych warunkach.

Roszczenia deponentów z tytułu gwarancji depozytów przedawniają się po upływie 3 lat od daty ogłoszenia niedostępności depozytów.

VI. Obowiązki informacyjne

Banki objęte gwarancjami systemu słowackiego są obowiązane do opublikowania na stronie internetowej i umieszczenia w miejscu ogólnie dostępnym w placówce banku informacji w języku słowackim o zasadach funkcjonowania obowiązkowego systemu gwarantowania depozytów, w szczególności dotyczących procedury wypłat świadczeń gwarancyjnych.

Zgodnie z art. 4 ust. 8 informacje o poziomie i zakresie gwarancji oferowanych przez system gwarantowania nie mogą być wykorzystywane w celach promocyjnych. Zakaz ten dotyczy także informacji odnośnie różnic w zakresie i poziomie gwarancji w krajach członkowskich UE. Ponadto na oddziały instytucji kredytowych z państw członkowskich UE, które przystąpiły do systemu słowackiego w celu dopełnienia gwarancji został nałożony obowiązek dotyczący opublikowania na stronie internetowej i udostępnienia w placówkach oddziału informacji w języku słowackim, dotyczącej zasad systemu gwarantowania depozytów w kraju macierzystym, w szczególności procedury wypłat świadczeń gwarancyjnych.

² Odpowiednio do kompetencji określonych w art. 12 ust. 1 Protokołu ustanawiającego Statut Europejskiego Systemu Banków Centralnych i Europejskiego Banku Centralnego, tj. w przypadku kursów walut publikowanych codziennie przez Europejski Bank Centralny stosuje się kurs EBC, a w pozostałych przypadkach kurs opublikowany przez Narodowy Bank Słowacji.

VII. Syntetyczne porównanie cech polskiego i słowackiego systemu gwarantowania depozytów

	Polski system gwarantowania depozytów	Słowacki system gwarantowania depozytów
Limity gwarancyjne	50.000 EUR w 100%	Brak ograniczenia w stosunku do depozytów objętych gwarancjami
Maksymalna wypłata	50.000 EUR	Pełna kwota depozytu objętego gwarancjami
Kompensacja z zobowiązaniami	TAK	TAK
Wyłączenia spod gwarancji		
Instytucje finansowe wskazane w art. 4 (5) Dyrektywy 2006/48/EC	TAK	TAK
Firmy ubezpieczeniowe	TAK	TAK
Rząd i administracja centralna	TAK	TAK
Władze samorządowe	NIE	TAK
Banki	TAK	TAK
Fundusze inwestycyjne	TAK	TAK
Fundusze emerytalne	TAK	TAK
Kadra zarządzająca	TAK	TAK
Akcjonariusze banku	TAK	TAK
Bliscy osób odpowiedzialnych	NIE	TAK
Inne przedsiębiorstwa w tej samej grupie	NIE	TAK
Podmioty nieuprawnione do sporządzania uproszczonych sprawozdań finansowych	TAK	TAK
Depozyty niezmiennie	TAK	TAK
Depozyty przyjmowane na indywidualnych warunkach, które przyczyniły się do upadłości banku	NIE	NIE
Dłużne papiery wartościowe emitowane przez bank	TAK	TAK
Depozyty inne niż w walutach EOG	NIE	NIE
Depozyty związane z praniem pieniędzy	TAK	TAK

* kolorem szarym wyróżniono kategorie, w których występują różnice między systemami